

30.11.2017 nr 5-5/2017-067

ETTEKIRJUTUS

OÜ-le Ekovir turgu valitseva seisundi kuritarvitamise lõpetamiseks

1. Järelevamemenetluse alustamine

Konkurentsiametile laekusid 2017. a mitmed avaldused Kohtla-Järve linna korteriühistute esindajatelt, seoses OÜ Ekovir jäätmeveoteenuse hinnastamisega Kohtla-Järve linnas. Korteriühistud ei ole rahul, et OÜ Ekovir esitab arveid konteineri teisaldamise eest lubatust kõrgemalt aluselt, kuna selle lisateenuse eest arveid saavate ühistute jaoks on jäätmeveoteenus topelt kallim. Konkurentsiametil paluti kontrollida, kas sellise lisatasu võtmine on vastavuses konkurentsiseadusega (KonkS).

OÜ Ekovir on Kohtla-Järve linna korraldatud jäätmeveo piirkonnas olmejäätmete veol ainuke teenust osutav ettevõtja. Sellega seoses alustas Konkurentsiamet talle laekunud avalduste alusel asjaolude väljaselgitamiseks järelevamemenetlust OÜ Ekovir tegevuse suhtes.

2. Ettekirjutuse adressaat

OÜ Ekovir - registrikood 11003148, aadress Kaasiku tee 28, Jõhvi küla, 41541, Jõhvi vald Lääne-Viru maakond.

3. Faktilised asjaolud ja tõendid

Kohtla-Järve Linnavalitsus korraldas 2016. a riigihanke (viitenumber 170868) „Kohtla-Järve linnas korraldatud jäätmeveo teenuse osutaja leidmine“. Riigihanke võitis OÜ Ekovir, kes sõlmis Kohtla-Järve Linnavalitsusega 12.04.2016 korraldatud jäätmeveo lepingu nr 2-8.7/137, mille alusel on OÜ-l Ekovir 01.10.2016 kuni 30.04.2021 jäätmeveo kontsessioon (ainuõigus).

Teenuse kontsessiooni andmise riigihanke (viitenumber 170868) „Kohtla-Järve linnas korraldatud jäätmeveo teenuse osutaja leidmine“ hankedokumendi punktis 7.3.2 kirjeldatakse teenustasu sisu ning loetletakse jäätmete vedamisega seotud toimingud (sh kogumismahuti käsitransport jäätmeveokini kuni 10 meetrit). Jäätmeveo teenustasu peab sisaldama jäätmete vedamisega seotud toimingute tasu ja jäätmevedajal ei ole õigust võtta nende toimingute eest

eraldi tasu. Hankedokumentide Lisa IIa (teenuse tehniline kirjeldus) p 2.13 nimetab toimingud, mille eest võtab jäätmevedaja teenustasu: „[---] Jäätmemahutite ühekordse käitlemise teenustasu peab sisaldama kõik jäätmete kogumise, vedamise ja utiliseerimise/kõrvaldamisega seotud toimingud (sealhulgas kuid mitte ainult mahutite paigaldamine ja teisaldamine teenuse osutamise alustamisel ja lõpetamisel, tööjõud ja veok ja selle amortisatsioon, transport jäätmevaldaja juurde, vajadusel jäätmemahuti teisaldamine veokini ja tagasi, [---]“.

Lisaks korraldatud olmejäätmeveo teenusele (edaspidi ka põhiteenus) esitab OÜ Ekovir arveid nendele klientidele/ühistutele, kus jäätmemahutite (konteinerite) asukoht pole kohandatud vastavaks Kohtla-Järve jäätmehooldusekirja¹ § 28 lõigetele 1 või 2. Eelkõige jäätmešahtidega kortermajades, kus prügiautol puudub vahetu ligipääs konteinerile, eeldab jäätmeveoteenuse osutamine konteineri „kõrgendatud platsilt teisaldamist“ ehk mahatõstmist.

Kohtla-Järve jäätmehoolduseeskirja § 28 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud nõuded konteinerite paiknemiskohtadele, mille täitmise peab sama §-i lg 7 järgi tagama territooriumi haldaja:

(1) Kuni 800-liitrised käsitsi teisaldatavad ratastel väikekonteinerid tuleb paigutada neid tühjendava jäätmeveokiga samal tasandil paiknevale kõva kattega (betoon, asfalt, kiviparkett ja nii edasi) alusele, mis ei ole jäätmeveoki lähimast võimalikust peatuskohast kaugemal kui 10 meetrit. Pikema vahemaa korral määratakse tühjendustingimused jäätmekäitluslepinguga.

(2) Suuremad kui 800-liitrised konteinerid paigutatakse jäätmeveokiga samal tasandil paiknevale kõva kattega (betoon, asfalt, kiviparkett ja nii edasi) alusele, millele on tagatud jäätmeveoki vahetu juurdepääs konteineri tühjendusküljelt.

OÜ Ekovir on Kohtla-Järvel oma hinnakirjaga² (kehtib alates 01.10.2016) kehtestanud lisatasu 1,99 eurot kord „majades jäätmešahtidega konteineri teisaldamine kõrgendatud platsilt konteinerite jaoks, 1 konteiner (0,8 m³)“ teenuse eest. Lisateenuste hinnakiri kajastub teenuse tellijaga sõlmitud jäätmeveoteenuse osutamise lepingu lisas. Tulenevalt jäätmeveo teenuse osutamise lepingu punktist 3.2.3 on OÜ-l Ekovir õigus rakendada konteinerite tühjendamisel lisatasu vastavalt kehtivale hinnakirjale juhul, kui Tellija süül või soovil esineb jäätmehoolduseeskirja nõuetest lahknev käitumine, mis põhjustab töövõtjale lisakulutusi.

3.1 OÜ Ekovir selgitused ja esitatud andmed

Konkurentsiamet esitas OÜ-le Ekovir teabe taotluse, milles palus OÜ Ekovir poolt kehtestatud jäätmeveo lisateenuse „majades jäätmešahtiga konteineri teisaldamise kõrgendatud platsilt konteinerite jaoks, 1 konteiner (0,8m³)“ (edaspidi ka lisateenus) hinna 1,99 eurot kohta selgitusi ja kuluarvestuse esitamist.

20.03.2017 esitatud kirjas selgitas OÜ Ekovir, et käesoleval ajal on Kohtla-Järve linnas OÜ Ekovir teenindada [...] korteriühistut, mille puhul on vajalik konteineri teisaldamine kõrgendatud platsilt. Kokkulepe lisateenusena konteineri teisaldamise osutamiseks ja selle eest tasu (1,99 eurot korra eest) maksmiseks on sõlmitud [...] korteriühistuga. [...] korteriühistule osutatakse samuti konteineri teisaldamisteenust, kuid lisateenuse eest tasumise osas kokkulepet

¹ Kehtestatud [Kohtla-Järve Linnavolikogu 08.11.2013 määrusega nr 1](#).

² Kätesaadav OÜ Ekovir veebilehel (viimati vaadatud 06.11.2017) <https://www.ekovir.ee/et/content/hinnakiri>

ei ole saavutatud, samuti ei ole need korteriühistud nõus ise konteinereid teisaldama. Lisaks on [...] korteriühistut, kes on ise korraldanud konteineri teisaldamise nii, et lisatasu maksuma ei pea.

Ühes kuus teeb OÜ Ekovir [...] konteineri teisaldamist kõrgendatud platsilt (lisateenusena).

Jäätmeveo teenuse hankel osaledes arvestas OÜ Ekovir, et jäätmevaldajad järgivad kohaliku jäätmehoolduseeskirja ning viivad mahutite asukohad vastavusse nõuetega. Asudes teenust osutama, selgus aga, et kõik korteriühistud pole seda teinud ning jäätmevedu on seetõttu takistatud. OÜ Ekovir on siiski kohustatud jäätmed ära vedama. Seetõttu kehtestas OÜ Ekovir vastava lisateenuse.

OÜ Ekovir kirjeldas oma jäätmevedu 20.03.2017 kirjas Konkurentsiametile tavatühjenduse ja lisateenusena, rõhutades sealjuures, et lisateenuse puhul on tegemist ajakuluka tühjendamisega. Kui konteineri kõrgusele lisandub veel platsi kõrgus, siis on tühjendus raskendatud. Alates oktoobrist 2016. a on OÜ Ekovir sellistes majades välja vahetanud üle 30 konteineri, kuna konteineritesse tekivad praod või taolisel viisil tühjendades rikutakse põhi või murduvad konteineri alt rattad. Väidetavalt on konteinerite väljavahetamise kulud jäänud OÜ Ekovir kanda.

OÜ Ekovir esitatud andmetel on jäätmešahtidega majades konteineri teisaldamisel kõrgendatud platsilt ühe 0,8 m³ konteineri kohta kulu [...] eurot (koos käibemaksuga). OÜ Ekovir esitas tabeli kujul kalkulatsiooni, mis sisaldas [...] ning muid kulusid, kusjuures kulud kokku on [...] eurot ilma käibemaksuta. Ühe konteineri nn kõrgendatud platsilt tõstmise kulu ([...] eurot) sisaldab „[...]“, mis on kaks korda väiksem kui „[...]“ ([...] eurot), kuna konteineri tühjenduseks kulub tabeli järgi aega [...] minutit ja konteineri tõstmiseks nn kõrgendatud platsilt [...] minutit.

Tabel 1. OÜ Ekovir poolt esitatud arvestus majades jäätmešahtidega konteineri teisaldamine kõrgendatud platsilt konteinerite jaoks, 1 konteiner (0,8 m³), kulud ilma km 20%

[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]

3.2 Ettekirjutuse hoiatusele esitatud vastuväited

Konkurentsiamet saatis 20.07.2017 OÜ-le Ekovir esialgse seisukoha ja ettekirjutuse hoiatuse vastuväidete esitamise tähtajaga 31.08.2017, milles kokkuvõtlikult leidis, et OÜ Ekovir

kehtestatud lisateenuse tasu kulud on suures osas põhjendamata. Pärast vastamistähtaja pikendamist esitas OÜ Ekovir 15.09.2017 oma vastuväited. Vastuskirja kohaselt ei ole Konkurentsiametil põhjust OÜ-le Ekovir ettekirjutust teha, kuna vaidlusalune lisateenuse tasu on õigustatud ja hind vastab turuhinnale. Vastuskirjale oli lisatud kaks videoklippi, millest üks esitleb ühe konteineri tühjendamisest kõrgendatud platsilt ning teine konteinerite tühjendamisest eramajade piirkonnas. Lisatud olid veel fotod kortermaja kõrgetest platsidest. Vastuväiteid on käsitletud läbivalt järgmistes peatükkides.

3.3 Konkurentsiameti poolt koostatud vaatlusprotokoll

Konkurentsiamet tutvus OÜ Ekovir vastuväidetele lisatud videomaterjaliga ning koostas selle põhjal vaatlusprotokoll eesmärgiga tuvastada, kui palju võtab aega prügikonteineri teisaldamine kõrgendatud platsilt. Konkurentsiamet esitab siinkohal vaatluse kirjelduse:

1. Videos 00:00 - manööverdab Ekovir osaühing kirjaga sinine prügiauto, tagurdades kortermajade vahel ühe trepikoja ukse lähedusse ligikaudu 5 meetri kaugusele trepimademest (51 sekundit);
2. 00:51 autojuht ja kaassõitja väljuvad autost (14 sekundit);
3. 01:05 veeretavad ratastel konteineri umbes poole meetri kõrguselt aluselt alla mööda kõrvalasuvaid trepiastmeid (15 sekundit);
4. 01:20 veeretavad konteineri prügiauto tõstemehhanismini (12 sekundit);
5. 01:32 toimub konteineri tühjendamine prügiveokisse (1 minut ja 20 sekundit);
6. 02:53 autojuht ja kaassõitja veeretavad konteineri tagasi trepi juurde (5 sekundit);
7. 02:58 tõstavad astmehaaval tagasi trepikõrgendikule ukse ette (48 sekundit) ;
8. 03:46 autojuht naaseb prügiauto juurde ja istub kabiini (16 sekundit);
9. 04:02 prügiauto sõidab edasi järgmise trepikoja ette ja peatub seal, video lõpp 04:17.

Vaatluse tulemusel selgus, et prügikonteineri tühjendamine ühe trepikoja ees kokku võttis aega 4 minutit ja 17 sekundit. Sealjuures võtsid konteineri kõrgendatud platsilt teisaldamise ja selle sinna tagasi paigutamise seotud tegevused (s.o tegevused, mida kõrgendatud platsi puudumisel ei oleks pidanud teostama) nr 3 ja 7 aega kokku 63 sekundit.

4. Õiguslik hinnang

4.1 Lisateenuse tasu lubatavus

Jäätmešahsidega majades konteineri teisaldamine kõrgendatud platsilt konteinerite jaoks (edaspidi lühemalt ka: konteinerite teisaldamine) ei kuulu korraldatud jäätmeveo koosseisu. Tegemist on lisateenusega, mis on ka hinnastatud korraldatud jäätmeveost eraldi. Riigihanke hankedokumendi punkti 7.3.2 kohaselt peab jäätmeveo teenustasu sisaldama jäätmete vedamisega seotud toimingute tasu ja jäätmevedajal ei ole õigust võtta jäätmete vedamisega seotud toimingute eest eraldi tasu. Konteinerite teisaldamine ei sisaldu jäätmete vedamisega seotud toimingute nimekirjas.

Hankedokumentide Lisa IIa (teenuse tehniline kirjeldus) p 2.13 sõnastusest võib aru saada, et „*vajadusel jäätmemahuti teisaldamine veokini ja tagasi*“ on teenustasuga kaetud ja peaks

sisalduma põhiteenuse hinnas. Kohtla-Järve Linnavalitsuse vastused korteriühistute küsimustele ei kinnita siiski arusaama, et seesugusest tõlgendusest saaks lähtuda. Vastavalt Kohtla-Järve jäätmehoolduseeskirja § 28 lõigetele 1 ja 2 peavad konteinerid olema paigutatud jäätmeveokiga samal tasandil paiknevale alusele. Seetõttu ei saa jäätmeveoettevõtjal olla üldjuhul kohustust jäätmeveoeeskirja nõuete vastaselt madalamal alusel paiknevate jäätmemahutite teisaldamiseks põhiteenuse osana. Vastasel korral lülitatakse jäätmehoolduseeskirja rikkumisest tulenev kulu põhiteenuse hinna hulka ja selle peaksid kinni maksma ka need kliendid, kes käituvad eeskirja nõuete kohaselt. Osad korteriühistud on ehitanud oma prügišahti ligipääsud ümber ja kandnud seega kulusid, et eeskirjale vastata ja seeläbi lisateenuse eest tasu maksmisest vabaneda. Hankedokumente ei tuleks tõlgendada selliselt, et tarbijad peaksid kandma lisakulusid teiste tarbijate eest sõltumata sellest, kas nende enda konteiner on paigaldatud vastavalt jäätmehoolduseeskirjale või mitte.

Eelnevat arvestades lähtub Konkurentsiamet eeldusest, et OÜ-l Ekovir on õigus kooskõlas jäätmehoolduseeskirja §-ga 28 võtta oma klientidelt põhjendatud lisatasu teenuse eest, mis seisneb lubatavast kõrgemal alusel paiknevate jäätmemahutite mahatõstmises (nn kõrgendatud platsilt teisaldamine).

4.2 Kaubaturg ja OÜ Ekovir turgu valitsev seisund

KonkS § 13 lg 1 kohaselt omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi omamist eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevale ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

Kohtla-Järve Linnavalitsus on korraldanud linna kahes jäätmeveopiirkonnas jäätmeveo teenuse osutamise jäätmeseaduse § 66 ja 67 alusel nii, et OÜ Ekovir on antud piirkondades ainus teenuse osutaja. Ükski teine ettevõtja ei saa korraldatud jäätmeveo teenust sellel territooriumil pakkuda.

Konteinerite teisaldamine kõrgendatud platsilt ei kuulu korraldatud olmejäätmeveo koosseisu, kuid on sellega seotud teenus. Kõnealust lisateenust ei vaja keegi millekski muuks kui üksnes selleks, et talle saaks osutada jäätmeveoteenust. Teisisõnu on tegemist põhiteenust võimaldava lisateenusega, mis ei ole tegelikkuses põhiteenusest lahutatav. Korteriühistutel on küll teatud olukordades võimalik selle lisateenuse osutamist vältida, ehitades konteinerite ligipääsud põhjalikult ümber, kuid seni on paratamatult vajalik teenust OÜ-lt Ekovir osta. Samas ei saaks keegi pakkuda OÜ-st Ekovir sõltumatut konkureerivat teenust üksnes konteinerite teisaldamiseks kõrgendatud platsilt, kuna eraldi võetuna ei saaks selline teenus olla konkurentsivõimeline. Olmejäätmeveol turgu valitsevat seisundit omava ettevõtjana on OÜ-l Ekovir kontroll oma veotingimuste üle (veoringid ja -ajad, logistika). Seetõttu kui mõni muu ettevõtja sooviks korteriühistutele eraldi konteinerite kõrgendatult platsilt teisaldamise teenust pakkuda, siis oleks ta seda teenust osutades sõltuv OÜ-st Ekovir. Ka juhul kui OÜ Ekovir ei teeks konkurendile takistusi eraldi teenuse osutamisel, siis korraldatud olmejäätmeveost lahutatuna saaks seesugune teenus vaevalt osutada majanduslikult tasuvaks. Eraldi teenusena

konteinerite teisaldamine kõrgendatud platsilt eeldaks mitte üksnes OÜ Ekovir veoringide ja -aegade teadmist, vaid ka eraldi tööjõudu ja transporti, millega kaasnevad vältimatult lisakulud võrreldes OÜ-ga Ekovir, kes teisaldab konteinerid jäätmeveoteenust osutades. Samasuguste lisakuludega peaks arvestama ka korteriühistu, kui ta peaks ise korraldama konteineri teisaldamise täpselt sel ajal, kui OÜ Ekovir veok saabub konteinerit tühjendama. Seda arvestades oleks kellelgi keeruline ja majanduslikult ebamõistlik hakata tegelema OÜ Ekovir veopiirkonnas konteinerite teisaldamisega. Kogu Eestist ei leidu teadaolevalt näidet, kus mõni ettevõtja oleks isegi üritanud jäätmevedajale taolisel juhul konkurentsi pakkuda.

Seetõttu on OÜ-l Ekovir on turgu valitsev seisund talle omistatud jäätmeveo piirkonnades nii korraldatud jäätmeveo teenuse osutamisel, kui ka sellega seotud tegevuste osas nagu konteinerite teisaldamine kõrgendatud platsilt, milleta pole tegelikkuses võimalik veoteenust osutada.

4.3 Turgu valitseva seisundi kuritarvitamine ebaõiglaste hinnatingimuste rakendamisega

KonkS § 16 kohaselt on turgu valitseval ettevõtjal keelatud oma seisundi otsene või kaudne kuritarvitamine kaubaturul. KonkS § 16 p 1 keelab ebaõiglaste ostu- või müügihindade või muude ebaõiglaste äritingimuste kehtestamise või rakendamise. Ebaõiglaseks tuleb pidada turgu valitseva ettevõtja kehtestatud hinda, mis ei ole mõistlikus vahekorras teenuse majandusliku väärtusega. Teenuse majanduslik väärtus on omakorda seotud teenuse osutamiseks vajalike kuludega.³

Eelnevat arvestades tuleb leida vastus küsimusele, kas OÜ Ekovir poolt Kohtla-Järve linnas kehtestatud olmejäätmeveo lisateenuse hind jäätmemahutite teisaldamise eest kõrgendatud platsilt on mõistlikus vahekorras selle teenuse majandusliku väärtusega teenuse tarbijate jaoks. Selleks tuleb uurida tasus sisalduvaid kulusid ja võrrelda neid kuludega, mis on sama teenuse osutamiseks vajalikud. Seejärel saab hinnata, kas OÜ Ekovir tasu teenuse eest on kulupõhine ning kas teenuse hinda pole lülitatud ülemäärast tulukust.

Turgu valitseva ettevõtjana on OÜ-l Ekovir kohustus tõendada, et tema teenuse osutamiseks tehtud kulutused on asjakohased ning et ta ei teeni tarbijate arvel ülemäärast tulu.⁴ Käesoleval juhul tekkis ilmne kahtlus kõnealuse lisateenuse tasu kulupõhisusest, kuna see oli sama suurusjärgus summaga, mis tarbija peab tasuma põhiteenuse eest. Seda arvestades lasus OÜ-l Ekovir kohustus esitada tõendid enda kehtestatud lisatasu kulupõhisuse kohta. Seda arvestades saab Konkurentsiamet vaatlusaluse lisateenuse hinna põhjendatuse üle otsustamisel lähtuda eelkõige OÜ Ekovir poolt esitatud andmetest ja põhjendustest.

OÜ Ekovir on Konkurentsiametile esitanud oma hinnakujundust kajastavaid andmeid, selgitusi ja materjale 20.03.2017, 13.07.2017 ja 15.09.2017 kirjades. Esitatud andmetel võtab OÜ-l Ekovir Kohtla-Järvel ühe konteineri tühjendus kokku aega [...] minutit. See ajakulu peaks

³ Vt Riigikohtu 18.12.2002 otsus asjas [3-3-1-66-02](#), p 26.

⁴ Viidatud Riigikohtu 18.12.2002 otsuse p 27: [---] „Turgu valitsev ettevõtja peab suutma õigustada oma tegevust, millel on vastupidine mõju konkurentsionormide eesmärgiga võrreldes. [---] Õigustatud kahtluse korral, et hind ei ole vastavuses teenuse osutamiseks vajalike kuludega, peab hinna kuludele vastavust põhjendama turgu valitsev ettevõtja“. [---].

katma konteineri teisaldamise kõrgendatud platsilt ([...] minutit) ning kõiki korraldatud jäätmeveo raames tehtavaid toiminguid ([...] minutit), sh üldjuhul konteineri teisaldamist veokini ja tagasi ning veoki sõitu prügilasse ja tagasi. Konkurentsiamet ei kontrolli käesolevas menetluses Kohtla-Järvel korraldatud olmejäätmeveo kogu ajakulu põhjendatust.

Konkurentsiamet lähtub kõrgendatud platsilt konteineri teisaldamiseks maksimaalselt kuluva aja arvestuses OÜ Ekovir enda esitatud videomaterjalist, kuna see võimaldab määratleda tegevused, mis lisateenuse hulka ei kuulu ning kindlaks määrata aja, mis on selle lisateenuse osutamiseks maksimaalselt vajalik. Konkurentsiamet leiab videomaterjalis sisalduvat teisaldamist (sh kõrgendatud platsi iseloomu ning konteinerit teisaldavate töötajate vilumust) hinnates, et tegemist on ilmselgelt maksimaalse võimaliku ajaga. Normaaloludes, sealhulgas töötajate kogemuste kasvades, võtaksid asjaomased tegevused kindlasti vähem aega. Lisaks, OÜ Ekovir poolt esitatud fotodest järeldub, et videos esitatud kõrgendatud plats on tavapärasest pigem kõrgem – fotodel on vähemal poolte platside kõrgus selgelt madalam ja ülejäänutel samas suurusjärgus. Tuleb arvestada, et esitatud video, mis kujutab ühe konteineri teisaldamist kõrgendatud platsilt, on toodetud nimelt Konkurentsiametile esitamiseks. Kui ka kahelda, kas esitatud videot tuleks samastada tegeliku tööprotsessi salvestisega, siis eelduslikult ei näita see ajakulu OÜ-le Ekovir kahjulikus suunas. Seega ei saa esitatud materjali pidada kasutuskõlbmatuks. Konkurentsiamet on seisukohal, et turgu valitseva ettevõtjana lasub OÜ-l Ekovir kohustus tagada oma hinnakujunduse läbipaistvus ja põhjendatus. Käesolevas ettekirjutusega päädivas järelevalvemenetluses on Konkurentsiamet andnud OÜ-le Ekovir korduvalt võimaluse vaidlusaluse lisatasu kulupõhisuse tõendamiseks. Vastuseks saadud andmete puhul tuleb seetõttu eeldada, et OÜ Ekovir on mõistlikult käituvat ettevõtjana esitanud kõik olulisemad tõendid oma väidete kinnituseks, luues Konkurentsiametile tervikliku pildi vaidlusaluse teenuse osutamise asjaoludest.

Lähtuvalt esitatud ajaarvestusest ($[...] + [...] = [...] \text{ minutit}$) on konteineri tühjendamisele jagatud [...]kulusid [...] eurot ja konteineri tõstmisele [...] ehk [...] eurot. Nende kahe tegevuse [...]kulu kokku on [...] eurot. Lisades viimasele näitajale [...]% [...] ([...] eurot), [...]% [...] ([...] eurot) ja [...]% muud kulud ([...] eurot), on tulemuseks [...] eurot. Seega, [...] minutit kestva tegevuse kuluks kokku on [...] eurot ilma käibemaksuta ehk [...] eurot koos käibemaksuga. See tähendab, et OÜ Ekovir asjaomaseks kuluks minuti kohta koos käibemaksuga on [...] eurot.

Konkurentsiameti poolt koostatud vaatlusprotokollist andmetest tuleneb, et kõrgendatud platsilt tühjendamisega seotud tegevustele kuluv aeg kokku on 1 minut ja 3 sekundit⁵. Konkurentsiamet ei pea võimalikuks lähtuda OÜ Ekovir 15.09.2017 vastuväidetes esitatud andmetest, et kõrgendatud platsiga maja juures „kogu protsessile“ kulub aega [...] minutit. Nimelt saab lisateenuse ajaarvestuse hulka arvata üksnes selliseid tegevusi, mis ei ole hõlmatud korraldatud olmejäätmeveoga. See tähendab, et konteineri jäätmeveokisse tühjendamine, käsitransport jäätmeveokini ja tagasi ning muud konteineri tavapärase tühjendamisega seotud toimingud ei ole käsitletavat lisateenusena, mille eest OÜ Ekovir saaks nõuda lisatasu. Arvestades eeltoodud

⁵ Konkurentsiamet võtab vaatlusprotokollist arvesse kõrgendatud aluselt konteineri alla tõstmise (p 3) ja tagasi tõstmise (p 7) aja.

ja seda, et vaatlusprotokolli kohaselt ei saa konteineri kõrgendatud aluselt tõstmise olla mitte kuidagi ajamahukam kui 63 sekundit, siis ei saa OÜ Ekovir tegelik kulu konteineri kõrgendatud platsilt tõstmisel olla mitte kuidagi suurem kui $63/[...]*[...]$ eurot ehk [...] eurot.

Seda, et konteineri kõrgendatud platsilt tõstmise kulu on lähedane 0,45 eurole, tõendab ka võrdlus tarbijalt võetava konteineri tühjendamise hinnaga. Nimelt, 800 liitrise konteineri tühjendamine maksab Kohtla-Järvel OÜ Ekovir hinnakirja kohaselt 2,34 eurot koos käibemaksuga. Kui tühjendamine kestab vastavalt OÜ Ekovir poolt esitatud andmetele [...] minutit, siis on asjaomaseks kuluks minuti kohta [...] eurot. Siinkohal tuleb eeldada, et OÜ Ekovir ratsionaalselt käituva ettevõtjana tegi Kohtla-Järve jäätmeveo hankel pakkumise, mis vähemalt katab tema kulud ja tõenäoliselt võimaldab ka kasumit teenida. Kui OÜ Ekovir kulu minuti kohta on [...] eurot, siis konteineri kõrgendatud platsilt tõstmise kulu on $63/[...]*[...]$ eurot ehk [...] eurot. Tegemist on ligilähedaselt samasuguse summaga, kui eelpoolt arvestatud [...] eurot.

Konkurentsiseaduse järgi peab turgu valitseva ettevõtja hind olema kulupõhine. See ei tähenda, et kasumi teenimine oleks keelatud, vaid et hind peab olema üleni kontrollitav ning tohib sisaldada üksnes põhjendatud kulusid ja põhjendatud tulukust. Konkurentsiamet peab turgu valitsevate ettevõtjate puhul mõistlikuks kasumimääraks üldjuhul antud tegevusalal keskmiselt teenitavat kasumit. Seejuures tuleb võrrelda turgu valitsevale ettevõtjale lubatavat kasumit sellega, mis on mõnel lähedasel tegevusalal, kuid konkurentsipurve all tegutsevatel ettevõtjatel. Mida suurem on turgu valitseva ettevõtja kasum, seda enam tuleb kahelda, kas seda oleks võimalik teenida ka vaba konkurentsi tingimustes. Statistikaameti andmete põhjal on jäätmekogumise tegevusalal (EMTAK kood E381) tegutsevate ettevõtjate keskmine ärikasumi marginaal 2014. aastal 7,29% ning 2015. aastal 4,30%⁶. Lisades selle keskmise ärikasumi marginaali OÜ Ekovir kulule 63 sekundit kestva tegevusele ([...] eurot), on 2014. aasta andmete põhjal tulemuseks [...] eurot ning 2015. aasta andmete põhjal [...] eurot. Konkurentsiameti arvestuse järgi on OÜ Ekovir lisateenuse põhjendatud kulude [...] eurot ja tegelikult võetava hinna (1,99 eurot/kord koos käibemaksuga) vahe [...] eurot. Seda tuleb pidada ettevõtja kasumiks. Ühe konteineri nn kõrgendatud platsilt teisaldamise pealt teenib OÜ Ekovir andmeid aluseks võttes seega vähemalt [...] eurot kasumit ehk [...] % vaidlusaluse lisateenuse hinnast. Nimetatud kasum, mis ületab teenuse osutamise kulu peaaegu neljakordselt, on selgelt kõrgem mis tahes mõistlikust kasumimäärast ja vaba konkurentsi tingimustes sellist kasumit teenida ei saaks.

OÜ Ekovir selgitusel kaasneb konteinerite lubatust kõrgemalt platsilt teisaldamisega oluline kulu seoses [...]. Väidetavalt on OÜ Ekovir alates 2016. a oktoobrist [...]. Samas ei ole OÜ Ekovir esitanud Konkurentsiametile mingeid eraldiseisvaid andmeid [...] kulude kohta ega ka selle kohta, kui [...]. Konkurentsiamet rõhutab siinkohal veelkord, et turgu valitseval ettevõtjal endal on kohustus oma väiteid põhjendada ja motiveerida. Konkurentsiametil ei ole põhjust kahelda, et OÜ Ekovir tabelis (vt lk 3) esitatud kalkulatsioon on kõikehõlmav, kirjeldades kõiki asjaomase teenuse osutamisel tähtsust omavaid kulusid. Seetõttu võtab Konkurentsiamet oma

⁶ 2014. aastal oli tegevusala E381 müügitulu kokku 113 872 tuh eurot ning ärikasum 8297 tuh eurot (7,29% müügitulust). 2015. aastal oli tegevusala E381 müügitulu kokku 123 991 tuh eurot ning ärikasum 5 337 tuh eurot (4,30% müügitulust).

hinnangu aluseks üksnes selles tabelis esitatud näitajad.

Isegi kui mõnda turgu valitsevas seisundis pakutavat teenust saab pidada n-ö mugavusteenuseks, mille eest osad tarbijad on valmis kandma täiendavaid kulusid, siis sellest ei tulene turgu valitsevale ettevõtjale õigust võtta teenuse eest rohkem kui kulupõhist hinda. Kahtlemata ongi mitmed tarbijad valmis maksta turgu valitsevast seisundist osutatavate teenuste eest üle kulupõhise hinna, kuid sellega ei saa turgu valitsev ettevõtja õigustada oma hinnakujundust, mis KonkS §-le 16 ei vasta. Korterelamute elanikele teenuste osutamisel on oluline silmas pidada, et tarbijate valikuvabadus on täiendavalt piiratud. Korteriomaniik ei saa sõltumatult otsustada ümberehitust, mida konteineri teisaldamise tasust vabanemine eeldaks. Tegemist on kollektiivse otsusega, mida saavad teha korteriühistu organid, kelle tegevus üksiku korteriomaniiku tahtest tingimata ei sõltu. Juba seetõttu ei ole antud juhul paikapidav eeldus, et tarbijal on vaba valik, kas OÜ-lt Ekovir kõnealust lisateenust osta või mitte.

4.4 Selgitused OÜ Ekovir esitatud vastuväidete osas

Vaadanud OÜ Ekovir 15.09.2017 esitatud vastuväited ja lisatud materjali läbi, jääb Konkurentsiamet oma seisukohtade juurde. Esitatud vastuväited ei ole kokkuvõttes veenvad ega too kaasa Konkurentsiameti seisukoha ümbervaatamist.

OÜ Ekovir on püüdnud vaidlusalusest hinnakujundusest distantseeruda, väites lisateenuste kinnitamist kohaliku omavalitsuse poolt. Konkurentsiamet selgitab, et Kohtla-Järve Linnavalitsus on võtnud lisateenuste hinnakirja üksnes teadmiseks. Isegi kui Kohtla-Järve Linnavalitsus tahtnuks vaidlusaluse lisateenuse hinda reguleerida (kinnitada, kooskõlastada vms), siis vastava haldusakti andmiseks puudus tal õiguslik alus. Seetõttu vastutab kõnealuse lisateenuse tasu kulupõhisuse tagamise eest OÜ Ekovir, kes on selle turgu valitsevast seisundist kehtestanud ning kes seda rakendab.

OÜ Ekovir on leidnud, et lisateenuse sisse võib olla arvestatud ka „teatud sunnimehhanism, et motiveerida korteriühistuid täitma kohustust paigaldada konteinerid jäätmeveokiga samale tasapinnale“. Konkurentsiamet ei nõustu sellise arusaamaga. Jäätmeveoettevõtjatel ei ole õigust kehtestada karistusliku iseloomuga hindu või trahve selleks, et sundida jäätmevaldajaid oma avalik-õiguslikke kohustusi täitma. Kohtla-Järve jäätmehoolduseeskirjaga jäätmevaldajatele kehtestatud kohustuste täitmise peab tagama linnavalitsus. See ei ole jäätmevedaja õigus.

Konkurentsiamet ei võta praegusel juhul seisukohta küsimuses, kas juhul, kui lisateenuse eest tasu ei maksta, on OÜ-l Ekovir õigus jätta lisateenus osutamata ning tulenevalt sellest, et ilma lisateenuseta ei ole võimalik osutada põhiteenust, jätta osutamata ka põhiteenus. Käesolev ettekirjutus on suunatud nimelt turgu valitsevast seisundist osutatava teenuse õiglase hinna tagamisele. Turgu valitseval ettevõtjal on keelatud ka põhjendamatult keelduda kauba/teenuse pakkumisest, kuid praegusel juhul ei ole selliste juhtumite kohta teavet. Konkurentsiseaduse järgi keelatud tegu on KonkS § 16 punktiga 1 vastuolus oleva hinna kehtestamine ja rakendamine. Ettekirjutus on suunatud mitte vastuväidetes esile toodud kuue korteriühistu kaitsele, kes on otsustanud kõnealuse lisateenuse eest mitte maksta, vaid kõigi jäätmevaldajate kaitsele, kelle suhtes OÜ Ekovir on seda lisatasu rakendanud.

OÜ Ekovir väidab, et kõnealuse lisateenuse näol on tegemist vabaturu teenusega, mis on tarbijatele vajalik ning mida osutatakse turuhinnaga. Ainult [...] Kohtla-Järve [...] -st korteriühistust ei soovi lisateenuse eest tasu maksta ja on selle vaidlustanud. Korteriühistute jaoks olevat see nn mugavusteenus, mida kasutavad korteriühistud, kes pole mugavusest täitnud jäätmehoolduseeskirjast tulenevat kohustust tagada konteineri paiknemine õigel kõrgusel. OÜ Ekovir väitel saab korteriühistu täita selle kohustuse ise või tellida teenuse haldusfirmalt. Konkurentsiamet selgitab, et küsimus ei ole selles, kas OÜ Ekovir peab põhiteenust osutama või võib lisateenust osutada. Vaidlust ei ole selles, et lisateenuse eest tasu võtmine on iseenesest lubatav. Ettekirjutuse esemeks on lisateenuse hind. Jäätmehoolduseeskirja järgi saab õigustada lisateenuse eest tasu võtmist, mitte aga selle ülemäärast suurst. Asjaolu, et enamik Kohtla-Järve korteriühistutest ei ole lisateenuse tasu vaidlustanud, ei tõenda selle kulupõhisust ega paiguta vastavat teenust vabaturule.

Täiesti põhjendamatu on arusaam, et kõnealust lisateenust osutatakse vabaturul. Konkurentsiamet rõhutab, et kõnealuse lisateenuse osutamine on seotud OÜ Ekovir turgu valitsevast seisundist osutatava põhiteenusega, milleks on korraldatud olmejäätmevedu. OÜ Ekovir on kinnitanud, et ei saa põhiteenust osutada ilma lisateenust osutamata. OÜ Ekovir ei ole näidanud, et lisateenus konteineri teisaldamise eest kõrgendatud platsilt oleks majanduslikus mõttes põhiteenusest lahutatav. Korraldatud jäätmeveo ettevõtjana on OÜ-l Ekovir ilmne logistiline eelis mistahes võimalike konkurentide ees, kes võiksid soovida konteineri kõrgendatud platsilt teisaldamise teenust pakkuda. Jäätmehoolduseeskiri sätestab konteineri teisaldamisega seotud kohustuse, kuid ei muuda lisateenuse eraldiseisvat (veoteenusest eraldi) osutamist majanduslikult tasuvaks ega tekita selle teenuse osas konkurentsi. Turgu valitseva seisundi tõttu korraldatud jäätmeveol saab OÜ Ekovir jäätmevaldajale dikteerida ka lisateenuse hinna. Sellises olukorras teenuse tarbijal valikuvabadus puudub ning kõnealust lisateenust ei saa lugeda vabaturu teenuseks. Seepärast peab vaidlusaluse lisateenuse hind olema õiglane.

5. Ettekirjutuse tegemine

Kokkuvõttes on vaidlusalune lisateenuse tasu 1,99 eurot kord ligikaudu neli korda suurem vastava lisateenuse põhjendatud kulusid ning mõistlikku kasumit sisaldavast hinnast, mis OÜ Ekovir esitatud andmete alusel on 2014. aasta näitajatel [...] eurot ning 2015. aasta näitajatel [...] eurot koos käibemaksuga. Konkurentsiamet lähtub ettekirjutuse tegemiselt ümardatult hinnast 0,50 eurot koos käibemaksuga. Turgu valitsevat seisundit omava ettevõtja poolt osutatava teenuse hinda niivõrd suure kasumiosa lülitamine on konkurentsioiguslikult õigustamatu. Seesugust hinnakujundust tuleb pidada KonkS § 16 punkti 1 tähenduses ebaõiglaseks.

Lähtudes eelnimetatud põhjendustest, on Konkurentsiameti hinnangul OÜ Ekovir tegevus Kohtla-Järvel lisateenuse „majades jäätmeahtiga konteineri teisaldamise kõrgendatud platsilt konteinerite jaoks, 1 konteiner (0,8m³)“ tasu kehtestamisel vastuolus KonkS § 16 punktiga 1.

Konkurentsiseaduse rikkumise kõrvaldamiseks on vajalik OÜ-le Ekovir teha ettekirjutus,

millega kohustatakse ettevõtjat korrarikkumise kõrvaldamiseks ja õiglase hinnakujunduse tagamiseks.

Vastavalt korrakaitseaduse § 28 lõikele 1 on pädeval korrakaitseorganil korrarikkumise korral õigus panna avaliku korra eest vastutavale isikule ettekirjutusega korrarikkumise kõrvaldamise kohustus ning hoiatada teda sunniraha kohaldamise eest, kui isik ei täida kohustust hoiatuses määratud tähtaja jooksul.

Konkurentsiamet on korrakaitseorgan korrakaitseaduse tähenduses, kes teostab riiklikku järelevalvet konkurentsiseaduses sätestatud nõuete täitmise üle. Antud asjas seisneb korrarikkumine konkurentsiseadusest tuleneva turgu valitseva seisundi kuritarvitamises KonkS § 16 punktis 1 nimetatud viisil, mis on keelatud.

Konkurentsiamet leiab, et nimetatud rikkumiste kõrvaldamiseks on vajalik ja proportsionaalne teha OÜ-le Ekovir alljärgneva sisuga ettekirjutus.

6. Ettekirjutuse resolutsioon

Eelkirjeldatud põhjendustest lähtudes ja konkurentsiseaduse § 61¹ ja korrakaitseaduse § 28 lõikest 1 juhindudes teeb Konkurentsiamet ettekirjutuse, millega

- 1) tuvastab OÜ Ekovir (registrikood 11003148, aadress Kaasiku tee 28, Jõhvi küla, 41541) konkurentsiseaduse § 16 punkti 1 rikkumise, mis seisneb Kohtla-Järve hinnakirjas lisateenuse tasu „majades jäätmešahhtidega konteinerite teisaldamine kõrgendatud platsilt“ 1,99 eurot kord koos käibemaksuga konteineri teisaldamise eest kehtestamises ja rakendamises.**
- 2) kohustab OÜ-d Ekovir 1. jaanuariks 2018. a alandama Kohtla-Järve hinnakirjas kehtestatud lisateenuse „majades jäätmešahhtidega konteinerite teisaldamine kõrgendatud platsilt“ hinda, mis on praegu 1,99 eurot kord koos käibemaksuga konteineri teisaldamise eest selliselt, et see ei ületaks 0,50 eurot kord koos käibemaksuga konteineri teisaldamise eest.**

Ettekirjutuse täitmisest tuleb teavitada **hiljemalt 02.01.2018** kirjalikult e-posti (info@konkurentsiamet.ee) või tavaposti (Auna 6, 10317 Tallinn) teel.

7. Sunniraha hoiatus

Kui OÜ Ekovir jätab käesoleva ettekirjutuse tähtaegselt (01.01.2018) täitmata, määrab Konkurentsiamet OÜ-le Ekovir asendustäitmise ja sunniraha seaduse § 2 lõige 2 ning konkurentsiseaduse § 57¹ alusel sunniraha 9600 eurot kuus, kuni rikkumine kestab.

Ettekirjutuse tähtaegselt täitmata jätmise korral edastatakse see täitemenetluse alustamiseks ja sunniraha sissenõudmiseks kohtutäiturile. Sellisel juhul lisanduvad määratud sunnirahale

kohtutäituri kulud ja muud seadusest tulenevad täitekulud. Sunniraha tasutakse kohtutäituri poolt määratud tähtjaks Rahandusministeeriumi arveldusarvele EE891010220034796011 SEB Pank, EE932200221023778606 Swedbank EE403300333416110002 Danske Bank või EE701700017001577198 Nordea pank; märkides viitenumbriks 4100081857.

8. Vaidlustamisviide

Käesoleva ettekirjutuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul otsuse teatavaks tegemisest arvates.

Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.

/allkirjastatud digitaalselt/

Märt Ots
Peadirektor

Ärakiri on Konkurentsiameti 30.11.2017 ettekirjutuse nr 5-5/2017-067 originaaliga samane. Ärakirjas on ärisaladuseks loetud teabe asemel kasutatud tähist [...].
Kristi Kinsi, Konkurentsiameti konkurentsitenistuse järelevalveosakonna nõunik.